

ступенем відкритості, роллю банку, бізнес-моделлю, рівнем технологічної зрілості та специфікою взаємодії з державними цифровими платформами – формують комплексну аналітичну рамку для подальшого дослідження цифрової трансформації банківської системи України. Така класифікація дозволяє не лише оцінювати поточний стан цифрових екосистем, а й формувати траєкторії їх розвитку в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграції.

Озадовський О.М.

*аспірант кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор,
професор кафедри банківської справи та страхування
Краснова І. В.*

ІНФРАСТРУКТУРНА ЕКОСИСТЕМА РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Нестабільність банківського кредитування, специфіка воєнної економіки та обмеженість власних фінансових ресурсів компаній актуалізують попит на альтернативні інструменти фінансування. Лізингові операції, як свідчить досвід розвинених країн, стають невід’ємним елементом фінансової інфраструктури, підвищуючи стійкість та інвестиційний потенціал економіки. Розвиток ринку лізингових послуг зумовлюється якістю нормативно-правової бази, активністю спеціалізованих лізингових компаній і банківських установ, а також ефективністю державного регулювання та нагляду. Національний банк України з 2020 р. здійснює регулювання та нагляд за лізинговими компаніями. Закон України «Про фінансовий лізинг» №1201-ІХ від 04.02.2021 гармонізував національне законодавство з європейськими директивами, підвищив стандарти прозорості, захисту прав споживачів та вимоги до корпоративного управління.

Ринок лізингових послуг доцільно розуміти як сукупність економічних відносин, інституцій та механізмів, що забезпечують фінансування придбання, передачу в користування та управління майновими активами на основі лізингових угод. Становлення лізингу в Україні супроводжується диверсифікацією його організаційних форм (фінансовий, оперативний, зворотний, міжнародний лізинг, спеціалізовані корпоративні програми виробників техніки). Така структура дає змогу обслуговувати широкий спектр клієнтів — від великих корпорацій до малого та середнього бізнесу й фізичних осіб. Серед ключових тенденцій варто виділити: посилення регуляторних вимог з боку НБУ; розвиток ризик-орієнтованого регулювання та нагляду; зростання прозорості та професіоналізації лізингових компаній; поступове розширення портфелів лізингових операцій, зокрема в банківському секторі; високий попит МСБ на альтернативні механізми фінансування. За останні роки ринок фінансового лізингу демонструє як інституційні, так і кількісні зміни (рис.1).

Ринок демонструє стале зростання за ключовими показниками: збільшуються обсяги операцій фінансового лізингу та укладених нових

договорів, зростає кількість активних лізингодавців, посилюється попит з боку малого та середнього бізнесу. У 2 кв. 2025р. ринок продемонстрував квартальний приріст 29% та річний на 46,8%. Це дозволяє розглядати лізинг як один із ключових каналів інвестиційного відновлення реального сектору в післявоєнний період. Лізинг стає дедалі вагомішим інструментом модернізації підприємств — насамперед аграрного, транспортного, логістичного та енергетичного секторів. Попри зростання обсягу нових договорів, рівень проникнення лізингу в Україні залишається низьким: на одного жителя укладається у 8–10 разів менше договорів, ніж у країнах Європейського Союзу.

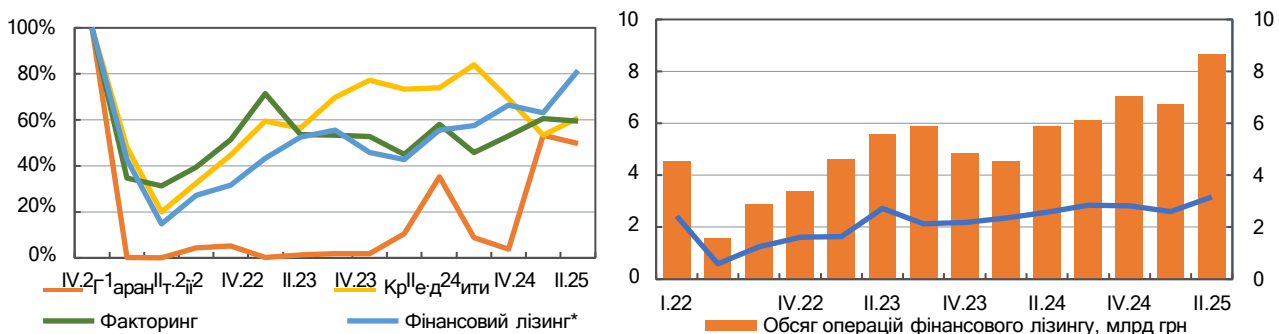

Рис. 1. Обсяги наданих фінансових послуг фінансовими компаніями

(1) за видами послуг, IV кв. 2021 = 100% (2) обсяг та кількість договорів фінансового лізингу

Джерело: побудовано автором на основі [2]

Інфраструктура ринку лізингових послуг — це інституційно організована система інституцій, інструментів, нормативних правил, сервісів і технологій, які забезпечують повний цикл лізингових операцій, їх функціонування, регулювання та розвиток. До її ключових елементів належать:

8. Професійні учасники — лізингові компанії (у тому числі спеціалізовані оператори автотранспортного та обладнання лізингу), які здійснюють фінансовий лізинг, інтегровані в галузеві об'єднання та впроваджують сучасні підходи до ризик-менеджменту й цифровізації операцій.

9. Банківський сегмент, який розвиває лізингові продукти (передусім у авто-, аграрному та корпоративному сегментах), забезпечує ринку лізингових послуг ліквідність та доступ до кредитних ресурсів.

10. Виробники, дилери та постачальники техніки, які формують інфраструктуру забезпечення предметами лізингу та виступають стратегічними партнерами лізингодавців.

11. Страхові та оціночні компанії, що надають послуги зі страхування предмета лізингу та його експертної оцінки.

12. Консалтингові та юридичні структури, які забезпечують правовий супровід, оформлення договорів і процедури стягнення активів у разі невиконання зобов'язань.

13. ІТ-платформи та цифрові посередники, які в умовах цифровізації забезпечують автоматизоване управління договорами, електронний документообіг, дистанційні сервіси та онлайн-комунікацію з клієнтами.

14. Регуляторна інфраструктура спрямована на забезпечення інституціонального контролю, нагляду, ліцензування, захисту прав споживачів, запобігання фінансових зловживань, формує стандарти корпоративного управління та регуляторної звітності для учасників ринку.

Таким чином, ефективний ринок лізингових послуг постає як цілісна інфраструктурна екосистема, що охоплює професійних лізингодавців, банки, страховиків, органи нагляду, професійні асоціації та цифрові платформи, гармонізовані зі стандартами ЄС і кращими практиками розвинених країн (табл.)

Таблиця 1

Зарубіжний досвід складових інфраструктури ринку лізингових послуг

Компонент інфраструктури	Приклади провідні компанії /	Основні функції / сервіси	Ключові особливості для України
Лізингодавці (Lessors)	DLL (Rabobank), ALD / LeasePlan, Arval (BNP Paribas), Athlon	Фінансування активів, управління портфелем, ризик-менеджмент, розвиток вторинного ринку.	Масштабування портфелів, впровадження кращих практик управління ризиками й проблемними активами
Банки та вендор-фінансисти	Santander Consumer Finance, BNP Paribas, SocGen	Кредитування лізингових компаній, синдиковані кредити, вендор-фінансування.	Підвищення ліквідності ринку, залучення міжнародного фондінгу для українських лізингодавців.
Цифрові платформи (Lease management accounting) /	LeaseAccelerator, AssetWorks	Автоматизація життєвого циклу договорів, облік за IFRS16/ASC842, управління ризиками.	Автоматизація обліку та звітності, підвищення прозорості лізингових операцій
Fleet Telematics-платформи /	Arval Fleet Management, ALD Telematics, Teletrac Navman	Моніторинг активів, управління автопарками, оптимізація витрат, ремаркетинг.	Інтеграція з автопарковим лізингом, посилення контролю технічного стану й використання активів
Консалтинг та професійні сервіси	PwC, EY, KPMG, Deloitte	IFRS/ASC 842, due diligence, оптимізація процесів, кастомні діджитал рішення	Підтримка трансформації процесів лізингу, підготовка звітності та побудова систем управління ризиками
Страхові та оціночні компанії	Allianz, Aon, Marsh & McLennan	Страхування активів, оцінка вартості майна.	Зменшення фінансових ризиків та захист інтересів лізингодавців і кредиторів
Вторинні remarketing ринки /	Arval Trading, ALD / LeasePlan used-car auctions	Продаж повернених активів, утилізація, повторне використання	Підвищення ліквідності портфеля, зниження ризику знецінення та скорочення строків реалізації активів
Професійні асоціації	Leaseurope, European Leasing Association	Розробка стандартів, статистика, обмін практиками.	Розвиток національних асоціацій, адаптація міжнародних стандартів

Джерело: складено автором

Попри значний потенціал, ринок залишається відносно малим порівняно з європейськими країнами, що створює можливості для подальшого зростання, модернізації та інтеграції у міжнародний фінансовий простір, який характеризується різноманіттям елементів

До ключових обмежень розвитку інфраструктури ринку лізингових послуг в Україні, відносимо: низький рівень обізнаності бізнесу та населення щодо переваг лізингу; обмежену доступність довгострокового фінансування для МСБ; фрагментованість нормативно-правової й податкової бази; воєнні ризики (руйнування активів, конфіскації, обмеження страхування); а також недостатню цифровізацію процесів та інтеграцію з банківськими й платіжними платформами. Для стимулювання розвитку лізингової діяльності доцільно продовжити державну підтримку через програми компенсації відсоткових ставок і цільові субсидії, розширити перелік допустимих джерел фондування лізингових компаній (зокрема за рахунок субординованого боргу та випуску боргових цінних паперів), посилити орієнтацію на екологічно сталі проекти, а також поглибити цифровізацію та автоматизацію ключових процесів на ринку лізингових послуг

Список використаних джерел:

3. Про фінансовий лізинг Закон України №1201-IX від 04.02.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>

4. Національний банк України Огляд небанківського фінансового сектору URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-serpen-2025-roku>

Попова К.Е.

*Банківський бізнес та фінансова аналітика, 1 курс магістратура
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор,
професор кафедри банківської справи та страхування
Краснова І.В.*

РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

У сучасних умовах війни, економічної нестабільності та зростаючих кліматичних ризиків зелені фінанси набувають для України ключового значення. Вони формують основу переходу до нової моделі економічного зростання, яка поєднує енергоефективність, технологічні інновації та соціальну стійкість. Суть зелених фінансів полягає у спрямуванні капіталу на проекти, що зменшують вуглецевий слід, раціоналізують споживання ресурсів і створюють додану вартість у довгостроковій перспективі.